

ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ПРИЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ: ЛОГІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

В сучасних умовах глобалізації з кожним роком все більше зростає роль зовнішньої торгівлі, яка в Україні є одним з найважливіших джерел наповнення державного бюджету. Міжнародна торгівля характеризується такими чинниками міжнародного середовища, як посилення міжнародної конкуренції, зміцнення існуючих і поява нових інтеграційних угруповань, індустріалізація більшості країн, що розвиваються.

Враховуючи вагомий промисловий, підприємницький і інтелектуальний потенціал Причорноморського регіону, можна стверджувати, що стабільне положення і безперервний прогрес регіональної експортної діяльності при налагоджених логістичних процесах регіону мають велике значення для соціально-економічного розвитку країни в цілому.

Практична значущість та актуальність розвитку зовнішньоекономічної діяльності Причорноморського регіону та поширення логістичних процесів у ньому зумовили вибір теми дослідження, постановку його мети. Мета статті – на основі дослідження сучасного стану зовнішньоторговельної діяльності Причорноморського регіону, проаналізувати основні процеси його торговельної діяльності крізь призму основних логістичних потоків. Внесок у дослідження проблеми розвитку зовнішньоекономічної діяльності регіону зроблено у працях таких вітчизняних вчених як: Ю.Г. Козак, О.Г. Чирва, Н.В. Короленко, Ю.Г. Рубан та інші вчені-економісти.

Регіональні аспекти логістики і проблеми формування логістичних транспортно-розподільних систем розглядаються з урахуванням і на основі тісного взаємозв'язку, регіональної економіки та логістики. Формування і розвиток макрологістическіх систем передбачає результат послідовної інтеграції, особливо корпоративних структур і створення єдиного інформаційного простору.

Українське Причорномор'є –це високо розвинутий індустріальний регіон держави, який визначається потужною багатогалузевою промисловістю, що має дуже важливе значення в структурі народногосподарського комплексу України.

Причорноморський регіон України сьогодні займає важливе місце в зовнішньоторговельній діяльності країни та економіки України в цілому. Так, за статистичними даними в 2016 р. Причорноморський регіон забезпечив 12,32% зовнішньоторговельного обігу України, що становить 11 202 млн. дол. США.

Динаміка зовнішньоторговельного обігу Причорноморського регіону має позитивну тенденцію, проте кризові явища, що відбулись у 2013-2014 рр призвели до різкого скорочення зовнішньоторговельного обігу товарів (- 48%) та послуг (-2,4%) у Причорноморському регіоні України в 2016 р. у порівнянні із 2013 р., однак зовнішньоторговельне сальдо в Причорноморському регіоні України у 2016 році було позитивним, що свідчить про ефективність зовнішньоторговельної діяльності.

Аналіз розвитку зовнішньої торгівлі Причорноморського регіону здійснюються на підставі показників експорту, імпорту, зовнішньоторговельного обороту. Зміни

експорту, імпорту, сальдо товарів і послуг у вартісному виразі показує зовнішньоторговельний баланс Причорноморського регіону. В цілому, у Причорноморському регіоні спостерігається позитивне торгівельне сальдо протягом останніх 5 років. (див. табл. 1)

Таблиця 1.

*Динаміка зовнішньоторговельного балансу Причорноморського регіону,
2012-2016 рр.*

Рік	Показник	Одеська		Миколаївська		Херсонська	
		товари	послуги	товари	послуги	товари	послуги
2012	Сальдо, млн.дол. США	-3008,7	971,3	1475	426,8	212,9	31,1
2013	Сальдо, млн.дол. США	-1810,3	909,7	1245,2	542,8	94,5	36,3
	Абсолютне відхилення 2013 р. від 2012 р., %	+160	-6,3	-15,6	+27,2	-55,6	+16,7
2014	Сальдо, млн.дол. США	-298,5	803,1	1206,2	417,8	173,6	32,4
	Абсолютне відхилення 2014 від 2013 р., %	+116,5	-11,7	-3,13	-23,0	+83,7	-10,7
2015	Сальдо, млн.дол. США	760,2	764,4	1028,4	394,2	97,5	18,2
	Абсолютне відхилення 2015 р. від 2014 р., %	+354,7	-4,8	-14,7	-5,6	-43,8	-43,8
2016	Сальдо, млн.дол. США	276,5	643,6	986,5	363,7	75,5	26,2
	Абсолютне відхилення 2016 р. від 2015 р., %	-63,6	-15,8	-4,1	-7,7	-22,6	+43,9

Складено на основі: [3], [4], [5], [6]

Аналіз проведений у табл. 1 показує, що обсяг торгівлі у Причорноморському регіоні має стійкий характер і зберігається на однаковому рівні, помітне зниження відбулось у 2013 р., спричинене воєнним конфліктом на сході України та переорієнтацією експорту з країн СНД до країн Європейського Союзу.

Зовнішньоторговельний обіг Причорноморського регіону складає 6812,7 млн. дол., і розподілений таким чином: Одеська область - 55%, Миколаївська - 39% та Херсонська - 6 %.

Спеціалізація господарства Одеського регіону визначається вигідним транспортно-географічним положенням і експортно-сировинної спрямованістю економіки України. Це визначає провідну роль транспорту в народному господарстві області. На території Одеської області розміщені 7 морських і річкових портів із загальним вантажообігом близько 50 млн. Тонн (70% загальноукраїнського вантажообігу). [2]

Основа товарної структури експорту Одеської склали продукти рослинного походження - 48,0%, жири та олії тваринного або рослинного походження - 21,0%, продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості - 11,9%.

Оснoву товарної структури експорту Миколаївського регіону склали продукти рослинного походження – 56,9 % від загального його обсягу, продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості – 22,4 %, механічне та електротехнічне обладнання – 9,5 %.

Оснoву товарної структури експорту Херсонської області склали продукти рослинного походження – 39,5 %, готові харчові продукти – 16,1 %, недорогocінні метали та вироби з них – 13,0 %. [4]

В останні роки сфера логістики Півдня характеризується наявністю низки негативних та деструктивних тенденцій, що обумовлюють суттєве зниження ролі морських портів причорноморського регіону України і фактичного зміни їхнього статусу з таких, що обслуговували міжнародні потоки вантажів, до таких, що обробляють виключно потоки вантажів походження або призначення України. [1]

Подальший розвиток транспортно-логістичного потенціалу приморських областей має включати зміни у декількох напрямках: реконструкція та розбудова портової інфраструктури, спеціальний правовий режим функціонування портів та припортових територій, спеціальна тарифна політика для логістичних ланцюгів, розвиток логістичних центрів у припортових територіях.

Таким чином, на сьогодні зовнішня торгівля в Причорноморського регіону має тенденцію до зниження, переважає надання транспортних послуг, що зумовлено об'єктивним чинником, а саме географічним положенням регіоном – його приморським положенням. Стан зовнішньоторговельної діяльності регіону не є досконалим та вимагає визначення його подальших напрямів розвитку.

В основу організації зовнішньоекономічної діяльності Причорноморського регіону в умовах глобалізації покладено знаходження балансу ефективного здійснення експортних та імпорتنих операцій. Постає питання нарощування зовнішньоекономічних зв'язків, збільшення експорту товарів та послуг для регіону.

З метою підвищення ефективності експорту, необхідно стимулювати експорт товарів, в яких Україна має перевагу – зернові, чорні метали, насіння соняшнику та соняшникова олія, сировина. Взагалі для розвитку експортної, діяльності регіону потрібно створювати систему підтримки бізнесу для просування товарів, підвищувати їх конкурентоспроможність, розвивати інфраструктуру, впроваджувати інновації, покращувати умови для впровадження інвестицій, провести валютну лібералізацію, поліпшити податкове та митне регулювання.

Тенденція Причорноморського регіону до нарощення товарних експортних потоків має супроводжуватися стабілізацією його положення в світових логістичних ланцюгах поставок, що призведе до міжнародної конкурентоспроможності регіону, тому що це регіон, в якому логістичний аспект грає велику роль через наявність транспортних коридорів, всіх видів морського, наземного і повітряного транспорту. Південь України може стати реальним рушієм економічного розвитку, соціальної стабільності країни, при умові впровадження інноваційних підходів до процесу управління. Таким підходом може стати впровадження концепції логістики, яка може бути застосована для трансформації та адаптації економічних систем різного рівня.

Список використаних джерел:

1. Устенко М.О «Основні проблеми транспортної логістики» УкрДАЗТ / М.О. Устенко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 29. – С. 2-11
2. Н. В. Короленко. Теоретические аспекты международной конкурентоспособности региона: логистическое управление [Електронний ресурс] /

Н. В. Короленко // Ефективна економіка. – 2016. – № 1. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4737>

3. Головне управління статистики в Одеській області [Електроний ресурс]– Режим доступу до веб-сайту: www.od.ukrstat.gov.ua/

4. Головне управління статистики в Херсонській області [Електроний ресурс]– Режим доступу до веб-сайту: www.ks.ukrstat.gov.ua

5. Головне управління статистики у Миколаївській області. [Електроний ресурс]–Режим доступу до веб-сайту: www.mk.ukrstat.gov.ua/

6. Офіційний сайт Державного комітету статистики // Зовнішньоекономічна діяльність [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua